

Školsko natjecanje iz Povijesti

30. siječnja 2024.

treći (III.) razred

zaporka

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

	63
--	----

Upute natjecateljima koji ispit rješavaju na stolu

1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita trebaš pazljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
4. Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
5. Pazljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispit. Ispit piši plavom tintom ili kemijskom olovkom.
7. Ispit piši isključivo pisanim, a ne tiskanim slovima. Odgovori moraju biti pravopisno i gramatički točni. Korištenje kraticama nije dopušteno i bodovat će se s 0 bodova. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrilo MZO u školskoj godini 2023./2024.
9. **Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispit više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Školskoga povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh u natjecanju!

Prosudbeno povjerenstvo na školskome natjecanju:

1. _____ (predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____ (član Školskoga povjerenstva)
3. _____ (član Školskoga povjerenstva)

1. Pročitaj pažljivo odlomke povijesnih izvora i odgovori na pitanja.

- I. *Većini je postelja golo tlo na koje prostru prekrivač i u nj se umotaju kao jetrena savijača, pošto ispod njega metnu malo slame. Ljeti vole spavati na otvorenom u dvorištu i to im je zacijelo najbolji način da se oslobode kućne gamadi. Pokućstvo je u njihovim kolibama jednostavno i malo ga je, prema potrebi ratara i pastira koji su malo napredovali u svojim zanimanjima. Ako morlačke kuće imaju tavanicu i krov od kamena ili crijepa, grede su ostava za ruho cijele obitelji; gospođe spavaju na zemlji iako stanuju u tako otmjenim kućama... U mjestima koja su daleko od mora i gradova morlačke su kuće tek kolibe prekrive slamom i šimlom, tako zovu neke tanke daščice koje se upotrebljavaju umjesto crijepa... Stoka živi u istoj kolibi, odijeljena od gospodara s pomoću pletera od šiblja, oblijepljena blatom ili goveđom balegom. Zidovi koliba također su te građe ili od golemih komada kamenja složenih u suho, jedan iznad drugoga.*
- II. *Selo Praputnjak smjestilo se iznad Bakra, na podunavsko-jadranskoj magistrali koja ujedno postaje i seoska ulica koja dobiva novi tip kuća. U donjem dijelu je staja i koliba za vino i spremanje hrane. U gornjem dijelu je kuhinja i soba. Dobivši intimnost sobe, krevet i škrinju ...čovjek postaje osoba-pojedinač.*

1.1. Zaokruži što se odnosi na oba povijesna izvora?

	1
--	---

- a) opisuju život u istoj državi, ali s različitim društvenim odnosima u 18. stoljeću
b) opisuju život u različitim državama s različitim stupnjem razvoja u 18. stoljeću
c) opisuju život u Habsburškoj Monarhiji za vladavine Marije Terezije
d) opisuju život na pojedinim teritorijima pod vlašću Josipa II.

1.2. Objasni koje su gospodarske, političke i društvene prilike utjecale na posljedice opisane u II. izvoru.

	3
--	---

1.3. Objasni o kakvim društvenim odnosima svjedoči I. izvor.

	1
--	---

---

2. Poveži rat s odgovarajućom posljedicom tako da upišeš odgovarajuće slovo na praznu crtu.

	3
--	---

_____ Rat za španjolsko nasljeđe
_____ Sedmogodišnji rat
_____ Veliki sjeverni rat/Nordijski rat

- a) Francuska Španjolskoj oduzima Portugal.
- b) Španjolska gubi prostor Nizozemske.
- c) Rusija osigurava prevlast na Baltiku.
- d) Pruska preuzima francuske kolonije.
- e) Velika Britanija preuzima kontrolu nad Gibraltarom.
- f) Jača antagonizam Habsburške Monarhije i Pruske.

3. Pročitaj priloženi ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na pitanje.

(...) izvršna je vlast ustanovila novo vijeće, poput namjesničkog, protiv volje staleža ovog kraljevstva. Prvo mu je za sjedište odredila Varaždin, pa ga premjestila u Zagreb, napokon spojila s namjesničkim, kao da ustanovljavanje, premještanje, spajanje, razdvajanje organa uprave ne pripada zakonodavnoj vlasti.

Što označava izraz *izvršna vlast* u navedenome ulomku izvora?

	1
--	---

- a) Hrvatsko kraljevsko vijeće
- b) Hrvatski sabor
- c) Instituciju vladara
- d) Ugarski sabor

4. Zaokruži točnu tvrdnju koja pokazuje promjenu nastalu donošenjem ustava.

	1
--	---

- a) Ustavom iz 1791. ukinuta je francuska monarhija.
- b) Francuskim ustavom iz 1791. uvodi se trodioba vlasti.
- c) Francuskim ustavom iz 1791. svi muškarci utječu na političko odlučivanje.
- d) Francuskim ustavom iz 1791. Katolička Crkva gubi svoju imovinu.

5. Pozorno prouči priloženi povijesni izvor i odgovori na pitanja.

5.1. Kako se naziva sukob o čijim posljedicama svjedoči prikazani povijesni izvor?

	1
--	---

5.2. Kako se zove osoba koja je prikazana na desnoj strani?

	1
--	---

5.3. Objasni društvene posljedice prikazanoga čina za prostor juga SAD-a.

	2
--	---

---

6. Pozorno prouči priloženi povijesni izvor iz 1801. i odgovori na pitanja.

1

6.1. O čemu svjedoči prikazani povijesni izvor? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- a) o vojnoj pobjedi iz 1801.
- b) o vojnoj taktici iz 1801.
- c) o izgradnji kulta ličnosti
- d) o vojnoj opremi zapovjednika u ratu

6.2. Navedi barem dva argumenta sa slike kojima ćeš potkrijepiti svoj prethodni odgovor.

2
---

7. Pozorno pročitaj ulomke iz osobnoga dnevnika vladara i odgovori na pitanja.

I.

U ranu zoru poslao sam kurira u Beč nakon čega smo se uputili u Vrginmost gdje posvuda, osim u Glini, teritoriji biskupije potpuno presijecaju granicu. Šume su posvuda u najjadnijem stanju, a provincija je putove opet pripremila na nerazuman način; u Vrginmostu smo vidjeli kako izlazi bataljun, prema priloženom koji su činili prilično zgodni ljudi prvog banskog regimenta, oni su prilično dobri pri vježbanju i u stavu pozor ali nisu toliko spretni kao što je drugi regiment bio... U Rešici stoji veliki brod izgrađen na navozu, po veličini sličan morskoj fregati, sagradio ga je neki Gianelli, koji je predvodio Matia Breaua i grofa Draškovića i potpuno je beskoristan u ovim vodama jer treba 5 stopa vode. Dao sam im savjet da ga smolom premažu I iskušaju bez dodatnih troškova, siguran da će pokušaj biti neuspješan. Jedan od službenika grofa Draškovića htio je pokrasti memorijal koji su podanici željeli i već ga je stavio u džep, ali je sve morao vratiti.

II.

Rano ujutro išli smo kod franjevac na misu u Karlovac, od tamo smo jahali do Klokoča. Dolina kod Vojnića na Korani i Presnici je lijepa, puno polja, ali kuće su raštrkane i nema sela. Napokon su stigli do Petrove gore na čijem se podnožju nalazi turska granica, Kordun i početak slunjskog regimenta i karlovačkog generalata. Šuma je vrlo velika i lijepa, puna bukvi i hrastova, no ipak mnogo drva leži okolo i truli, može se vidjeti vrlo malo mladog drveća. (...) Pogled s uzvisine Klokoča izaziva ljutnju kada se vidi kako se poput okrutnog jezika turska granica uvlači u generalat i kako je puna šuma koje štite lopove, a Turci ljude ubijaju na vlastitim poljima, krađu i odvođe im svakodnevno stoku te nema nade za nadoknadu. Nešto su slabije raspoređeni na Kordunu i pomažu se pomoću 48 serežana i s 2 harambaša...

7.1. Kako se naziva teritorijalna jedinica koja se opisuje u obama ulomcima izvora?

	1
--	---

_____

7.2. Izdvoji ključne probleme koji su **zajednički** te koje spominju i jedan i drugi ulomak iz izvora.

	2
--	---

_____

_____

_____

_____

7.3. Smatraš li ove izvore vjerodostojnim? Na temelju čega to zaključuješ?

	2
--	---

_____

_____

8. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na postavljeno pitanje.

Na oružje, na oružje, moja braćo! Vrime jest oteti se i odbignuti ispod preteškog jarma, kako općeniti na sve narode, tako i na vas postaviti misli lažljivi Napoleon, progonitelj Boga, svete crkve i iste čovičje naravi; pristupovac sviju zakonov, kako očito vidi se od načina njegova vladanja, kada utisnuo se je na pristolje francesko i talijansko. Robi crkve i manastire, upušćuje sela i gradove; razlučiva muže i žene, rastavlja sinove od roditelja, i sili pod oružje čobane i mornare i trgovcen napokon i mladost, koja na službu božju odlučila se jest, tako da od svih strana ne vidi se drugo nego poraz, pomama, žalost i toga u svima, koji ikoliko poštenja i domovske ljubavi u sebi imadu...

8.1. Na koga se odnosi izraz *preteški jaram*?

	1
--	---

_____

8.2. Objasni na što autor povijesnoga ulomka misli kada piše *razlučiva muže i žene, rastavlja sinove od roditelja*.

	1
--	---

---

9. Pozorno pogledaj slikovni izvor i odgovori na pitanja.

9.1. Kako se zove politička skupina koja je stajala iza ubojstva prikazanog lika?

	1
--	---

- a) aristokracija
- b) rojalisti
- c) sankiloti
- d) žirondinci

9.2. Kako se zove politička skupina kojoj pripada preminuli lik?

	1
--	---

---

10. Pozorno prouči prikazani teritorijalni ustroj i odgovori na pitanja.

	1
--	---

10.1. Kako se naziva osoba za čije je vladavine uvedena ovakva teritorijalna podjela?

10.2. Koji je cilj ovakve teritorijalne podjele?

	1
--	---

10.3. Kako se naziva prostor, podređen Ugarskom namjesničkom vijeću, na karti označen strelicom?

	1
--	---

11. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na pitanja.

Svaki prijedlog koji je prošao Dom zastupnika i Senat bit će, prije nego što postane zakon, podnesen predsjedniku (...); ako je on suglasan, potpisat će ga, ali ako nije, vratit će ga sa svojim prigovorima onome domu iz kojeg je potekao, a taj će prigovore u cjelini unijeti u svoj zapisnik i nastaviti ponovno razmatrati. Ako se nakon ponovnog razmatranja dvije trećine doma suglase usvojiti prijedlog, poslat će ga se, zajedno s prigovorima, drugom domu, koji će ga na sličan način ponovno razmotriti, a ako ga usvoje dvije trećine tog doba, on će postati zakon.

11.1. Kako se naziva politički sustav opisan u ulomku izvora?

	1
--	---

11.2. Navedi dva argumenta iz izvora kojima ćeš potkrijepiti odgovor na prethodno pitanje.

2

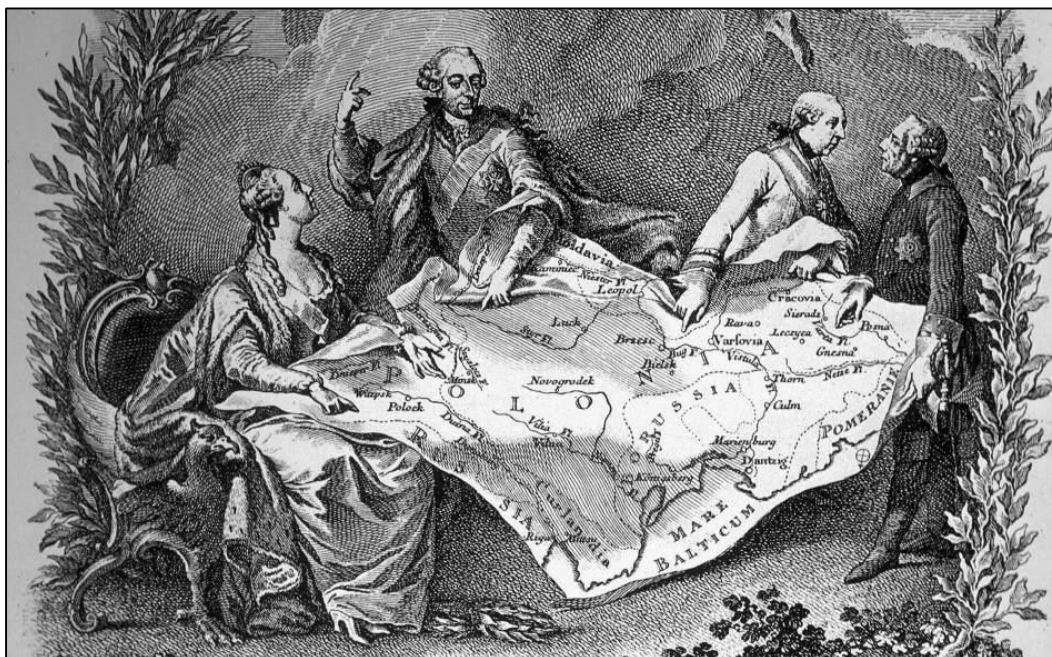
12. Koja se tvrđnja odnosi na oba prikazana djela? Zaokruži točan odgovor.

1

- a) Građeni su u potpuno različitim umjetničkim stilovima.
- b) Svjedoče o obnovi Slavonije nakon oslobađanja od Osmanlija.
- c) Svjedoče o potrebi utvrđivanja na pograničnim područjima prema Osmanlijama.
- d) Svjedoče o djelovanju isusovaca u Slavoniji u 18. stoljeću.

13. Pozorno prouči slikovni primjer i odgovori na pitanja.

13.1. O kojem povijesnom događaju svjedoči prikazani slikovni izvor?

	1
--	---

13.2. Kako se zove lik koji je prikazan krajnje lijevo?

	1
--	---

13.3. Kako se zove plemićko pravo koje je dovelo do prikazanoga događaja?

	1
--	---

14. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na pitanja.

*Pa kad tebe nije otac dao ni u skulu, da učiš, poslao, šalji dite, neka knjigu uči, i ne daj mu da se
štokud muči. Svi ne mogu bit zapovidnici, ni još manje svi bit redovnici, ali mogu svi bit poslenici i
joštore pametni vojnici.*

	1
--	---

14.1. Koja je ideja prosvjetiteljstva ovdje naglašena?

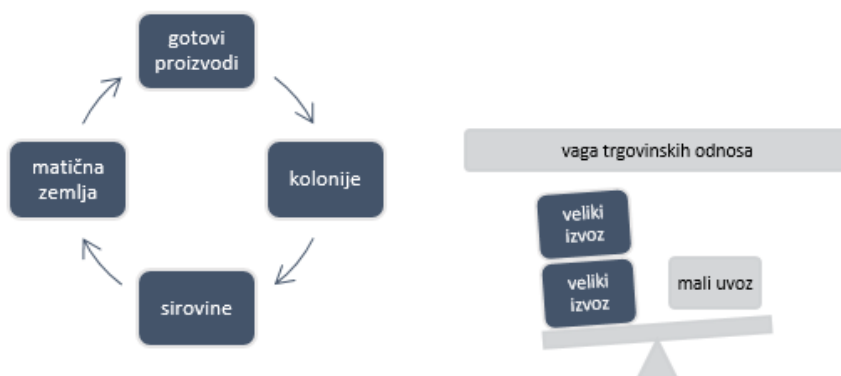

14.2. Što škola omogućuje slavonskomu seljaku?

	1
--	---

---

15. Pozorno prouči prikazanu shemu i izvor te odgovori na pitanja.

Državna
blagajna

15.1. Objasni što povezuje prikazanu shemu i slikovni izvor.

	1
--	---

15.2. Objasni koje zemlje predstavljaju likovi označeni brojevima na slikovnome izvoru.

	2
--	---

---

16. Zaokruži što od navedenoga nije dugoročna posljedica Francuske revolucije 1789.?

	1
--	---

- a) izgradnja građanskog društva
- b) širenje nacionalne svijesti u Europi
- c) revolucionarni pokreti u Europi
- d) nastanak Prve francuske republike

17. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na postavljena pitanja.

(...) zbog neopravdanih presuda, događaju mnoge neispravnosti, izdali smo opću odredbu za naše nasljedne zemlje da nam se takvi procesi, prije objavljivanja presude moraju poslati na previšnji uvid i prije objavljivanja moraju poslati na previšnji uvid i odluku. Ta je naša previšnja naredba proizvela taj blagotvorni učinak da su se takve istrage vodile s najbrižljivijim oprezom i da za vrijeme naše vlade do sada nije otkriven nije otkriven nijedan pravi čarobnjak ili vještica, nego su takvi postupci dovodili uvijek do zaključka da se radi o pakosnoj prevari, ili gluposti i ludosti istraženika...

17.1. O kojim promjenama svjedoči priloženi ulomak iz izvora?

	1
--	---

17.2. Koje su promjene u svjetonazoru utjecale na nastanak ovakva povijesnoga izvora?

	1
--	---

17.3. Iz čije perspektive govori ulomak iz povijesnoga izvora? Navedi argument kojim ćeš to potvrditi.

	2
--	---

---

18. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnog izvora i zaokruži točne tvrdnje.

Članak 1.

Zabranjeno je koje mu drago podložniku G. V. P. podati ali priati gospodsko ime od Kneza, od Markeza, od Vlastelina, od Kneginje, od Markeze, od Vladike, a i od svih ostalih koji nose razlikost od roda.

Članak 2.

Biti će držani kao pristupitelji ove zapovidi oni koji daju ova immena ili ricallii u pismu, ili javno ili tajno, i bit će osuđeni na šest dana tamnice, i sa trideset franaka za svaki prijestup... Misec dana pokle bude proglašena ova Zapovid sve kgnighe kojebi doscli na Postu imenim ozgor reccenim, bittiche poslane natragh odklense jesu odilile, kakono kgnighe upravgliene cegliadi kojase ne nahodi u Kraljevini. Lukka 10. svibnja 1807.

	3
--	---

- a) Izvor svjedoči o promjenama koje donosi uspostava građanskoga društva.
- b) Izvor svjedoči o povlasticama koje nova vlast dijeli pojedinim osobama.
- c) Izvor se odnosi na razdoblje austrijske uprave na našem prostoru.
- d) Izvor se odnosi na razdoblje francuske uprave na našem prostoru.
- e) Izvor se odnosi na teritorij Kraljevine Italije.
- f) Izvor se odnosi na teritorij Kraljevine Ilirije.
- g) Izvor se odnosi na hrvatske prostore u sastavu Habsburške Monarhije.

19. Kako se zove gospodarska politika koja za posljedicu ima osnivanje akademija u Splitu, Zadru i Trogiru krajem 18. stoljeća? Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

	1
--	---

- a) autarkija
- b) fiziokratizam
- c) gospodarski liberalizam
- d) kameralizam

20. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga izvora i odgovori na pitanja.

Ako je potrebno hraknuti , alisze szeknuti, taksze z-rubcem zakriven, na sztran oberni, ter szekujuch netrudentaj z-nosom...(…) Kulikoje moguche, chiste zube, i ruke derži, ter akobi kaj med zubmi bilo; neprisztojisze z-nožem, ali z-viliczami, a josche meny z-nohtmi van vaditi; nego ako je potrebno tek z-perom, ali szlamiczum, ter i onda s-rubczemvusztá obernyena zakriti...

20.1. Zbog čega je nastao priloženi povijesni izvor?

	1
--	---

20.2. Što na temelju ovog izvora možemo zaključiti o stupnju razvoja društva toga vremena?

	1
--	---

---

21. Zaokruži tvrdnju koja najviše odgovara uredbama Krajiških prava?

	1
--	---

- a) Donose promjene kojima počinje izgradnja građanskoga društva na ovom prostoru.
- b) Časnici su imali isključivo upravnu i vojnu vlast, ne i sudsku.
- c) Krajišnici su bili oslobođeni plaćanja poreza i tlake.
- d) Promjene se odnose na područje sudstva i imovinsko-pravnih odnosa.

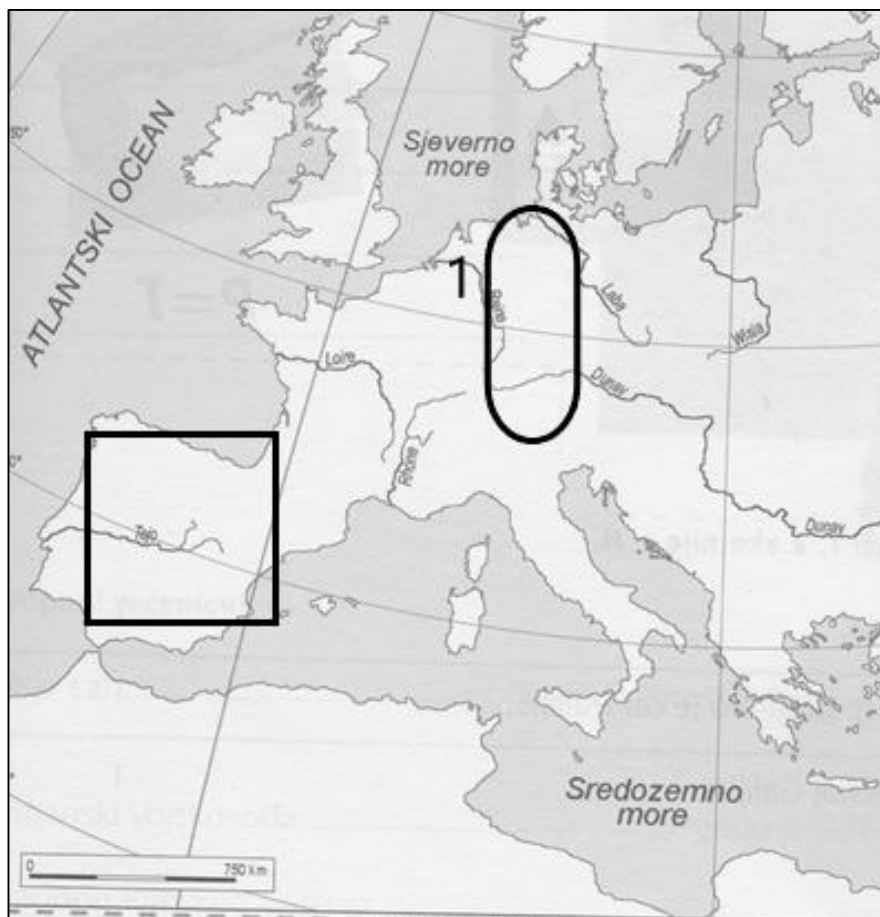
22. U potpunosti točan kronološki niz kojim ćeš uspostaviti uzročno-posljedične odnose.
Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

- a) monopol cehova
- b) naseljavanje stanovništva
- c) utvrđivanje granice
- d) uvođenje unutarnjih carina

	1
--	---

23. Pozorno prouči prikazanu kartu i odgovori na pitanja.

23.1. Kako se naziva država koja je na zaokruženom prostoru postojala od 1806.?

	1
--	---

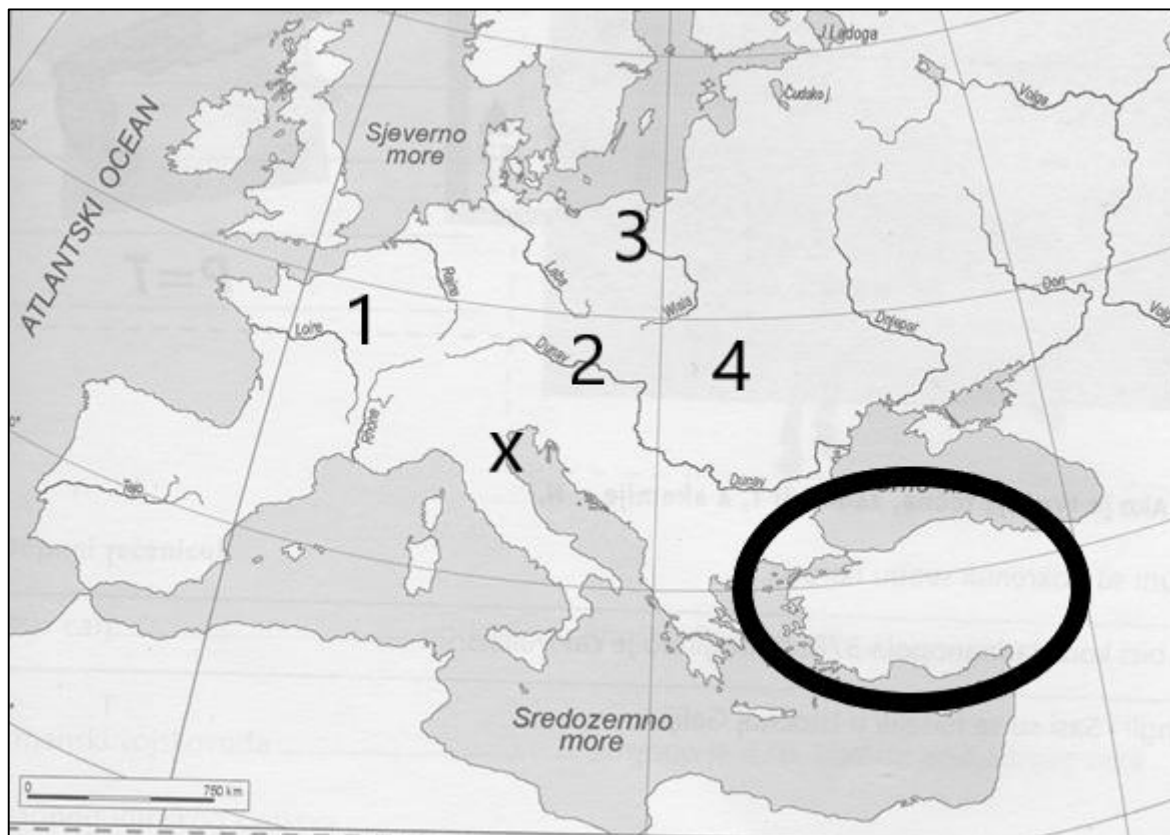
23.2. Kako se naziva oblik otpora karakterističan za prostor označen kvadratom u prvom desetljeću 19. stoljeća?

	1
--	---

23.3. Kako se naziva događaj na kojem je krojena politička karta Europe za vrijeme bitke kod mjesta koje je na karti označeno brojem 1?

	1
--	---

24. Pozorno prouči prikazanu kartu i odgovori na pitanja.

24.1. Kojem vojno-političkom savezu nije pristupila zaokružena država 1815.?

	1
--	---

24.2. Kojim je brojem označen prostor na kojemu je potpisan mir čija je posljedica stvaranje Ilirskih provincija?

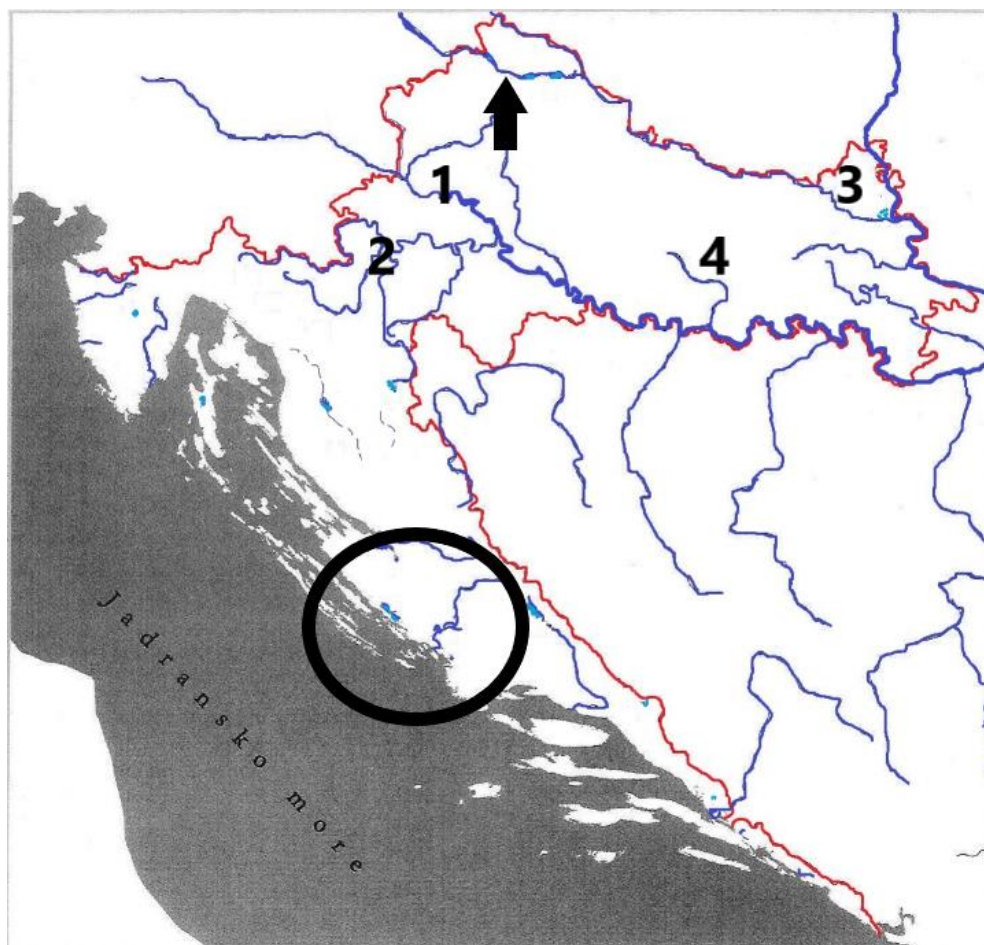
	1
--	---

24.3. Kako se zove mjesto u kojemu je potpisan mir kojim je prestala postojati država čije je središte na karti označeno znakom x?

	1
--	---

25. Pozorno prouči kartu i odgovori na pitanja.

25.1. Kojim je brojem označeno važno tranzitno mjesto / grad koji se intenzivno razvija tijekom 18. stoljeća?

	1
--	---

_____

25.2. Kako se zove visoka škola koju je u mjestu označenom strelicom pokrenula Marija Terezija?

	1
--	---

_____

25.3. Kako se naziva država pod čijom je upravom zaokruženi prostor 1800.?

	1
--	---

_____